

Nr 289.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning, m. m.; given Stockholms slott den 31 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning, *dels ock* bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag
till
Förordning

angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 11 juni 1937
(nr 338) om moderskapspenning.

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen den 11 juni 1937 om moderskapspenning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

3 §.

Behov av moderskapspenning skall, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, anses föreligga, om för kvinnan eller, där hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst tvåtusenfemhundra kronor.

Har det — — — för handen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1940 men äger icke tillämpning i fall, då barnsörden ägt rum före nämnda dag.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
31 maj 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 13, 14 och 47) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att i avbidan å särskild proposition i ämnet för budgetåret 1940/41 såsom förslagsanslag beräkna *dels* till Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningskyldighet m. m. 5,800,000 kronor, *dels* till Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp 150,000 kronor, *dels ock* till Moderskapspenning 4,500,000 kronor.

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga dessa spörsmål.

Mödrahjälpen.

Gällande författningsbestämmelser.

Enligt förordningen den 11 juni 1937 (nr 339) om mödrahjälp kan kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart behov av understöd, tillerkännas mödrahjälp av statsmedel. Hjälpen lämnas i den form, som för varje särskilt fall finnes lämpligast, i en eller flera poster, dock högst till ett sammanlagt värde av 300 kronor. Då anledning därtill finnes, må mödrahjälp helt eller delvis lämnas såsom räntefritt lån. För behandling av frågor rörande mödrahjälp skall i varje landstingsområde och i varje stad, som icke deltagar i landsting, finnas en mödrahjälpsnämnd. Ansökan om mödrahjälp skall ingivas till barnavårdsnämnden i den kommun, där kvinnan vistas. Barnavårdsnämnden skall avgiva yttrande över ansökningen till mödrahjälpsnämnden i orten samt därvid översända handlingarna i ärendet. Tillstyrkan av mödrahjälp skall tillika innefatta förslag till lämpliga hjälpåtgärder. Mödrahjälpsnämnden har därefter att meddela beslut i ärendet. I beslut, varigenom hjälp beviljas, skall angivas vilka huvudsakliga behov hjälpen avser att täcka. Det åligger barnavårdsnämnden att verkställa beslut, varigenom mödrahjälp beviljats, ävensom att vaka över att hjälpen kommer till användning i enlighet med givna föreskrifter.

Kompletterande bestämmelser rörande mödrahjälpen äro meddelade i kungörelsen den 22 oktober 1937 (nr 848) med tillämpningsföreskrifter till

förordningen om mödrahjälp ävensom i den samma dag utfärdade instruktionen (nr 847) för mödrahjälpnämnderna.

Beviljade anslag m. m.

Från anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningskyldighet gäldas dels den mödrahjälp, som icke utgår i form av lån, dels ock vissa med mödrahjälpnämndernas verksamhet förenade kostnader för arvoden, reseersättningar och expenser. Anslaget har för budgetåret 1938/39 upptagits till 1,700,000 kronor och för budgetåret 1939/40 till 5,800,000 kronor. Nettoutgifterna för ändamålet ha för förstnämnda budgetår uppgått till 8,691,633 kronor.

Utgifterna för mödrahjälp i form av lån gäldas från det förut omnämnda särskilda förslagsanslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp. Detta anslag, som för budgetåret 1938/39 var upptaget till 300,000 kronor, nedsattes för innevarande budgetår till 150,000 kronor. Belastningen å anslaget har för sistförflutna budgetår uppgått till 123,215 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1939 har socialstyrelsen gjort framställning om anvisande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1940/41. Styrelsen upplyser därvid, att de utgifter, som beslutits under budgetåret 1938/39 och som hänförde sig till anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet m. m., uppgått till omkring 8,776,000 kronor. Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen anslaget till 8,800,000 kronor. Anslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp beräknar styrelsen till oförändrat belopp.

Verkställda utredningar m. m.

I en av *av särskild utredningsman inom finansdepartementet* under hösten 1939 upprättad *promemoria* angående vissa anslag å femte huvudtiteln ifrågasattes en skärpning av behovsprövningen rörande mödrahjälp för att i första hand så vitt möjligt undvika det anslagsöverskridande, som eljest vore att emotse.

I en *inom socialdepartementet upprättad promemoria* angående besparingar å egentliga statsutgifter under femte huvudtiteln, vilken såsom bilaga 3 fogats till propositionen den 10 november 1939, nr 79, angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m., den s. k. besparingspropositionen, framhölls, att av inhämtade upplysningar syntes framgå, att mödrahjälpförordningen tillämpades ganska olika i olika delar av riket och att en mera enhetlig praxis därför syntes önskvärd. Dittills föreliggande uppgifter på området vore — anfördes det vidare i promemorian — emellertid icke av den art, att de berättigade till några mera bestämda slutsatser. Åt socialstyrelsen borde därför uppdragas att skyndsamt verkställa en statistisk undersökning beträffande ifrågavarande förhållanden. Först sedan sagda undersökning slutförts, kunde närmare bedömas, i vilken utsträckning på förevarande område påkallade åtgärder medförde en utgiftsbegränsning.

1939/40 års *urtima riksdag* fann vad sålunda anförts icke föranleda någon erinran från riksdagens sida.

Kungl. Maj:t uppdrog den 10 november 1939 åt socialstyrelsen att verkställa den i socialdepartementets promemoria avsedda utredningen. Då denna vid avgivande av 1940 års statsverksproposition ännu icke var avslutad, syntes det då icke möjligt att företaga någon säker uppskattning av anslagsbehovet för mödrahjälpen för nästa budgetår. Jag uttalade därvid till statsrådsprotokollet, att det emellertid vore sannolikt, att man, sedan genom utredningen erforderligt material för frågans närmare bedömande erhållits, skulle kunna — utan eftersättande av de sociala krav och synpunkter, vilka motiverat tillkomsten av ifrågavarande hjälpporm — vidtaga vissa åtgärder i syfte att begränsa de med denna hjälp förenade kostnaderna. Med hänsyn härtill syntes det motiverat, att anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet i trots av den föreliggande höga belastningssiffran tills vidare upptoges till samma belopp, vartill anslaget beräknats i gällande riksstat. Även anslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp borde preliminärt beräknas till oförändrat belopp.

Vid sin granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1938—30 juni 1939 behandlade riksdagens revisorer bland annat frågan om anslagen till mödrahjälp (revisorernas berättelse sid. 23—43). Revisorerna anförde, bland annat, att det vore en angelägenhet av största vikt att, för att mödrahjälpen på rätt sätt skulle kunna fylla de viktiga sociala behov, som därmed avsetts, klara och för mödrahjälpnämnderna vägledande regler fastställdes för utdelandet av densamma. Det vore vidare nödvändigt att utfärda föreskrifter, vilka reglerade barnavårdsnämndernas skyldigheter ifråga om mödrahjälp.

Yttranden i anledning av riksdagens revisorers berättelse hava, såvitt nu är i fråga, avgivits av socialstyrelsen, statskontoret och riksräkenskapsverket ävensom av överståthållarämbetet och länsstyrelserna i länen efter hörande av mödrahjälpnämnderna.

Till fullgörande av det förut omförmälda, åt socialstyrelsen den 10 november 1939 meddelade uppdraget, har styrelsen den 1 april 1940 inkommit med en skrivelse, innefattande redogörelse för resultatet av verkställd utredning ävensom förslag till åtgärder, innefattande bland annat vissa ändringar i mödrahjälpförordningen, jämte motiv därtill.

Över socialstyrelsens skrivelse hava efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, medicinalstyrelsen, pensionsstyrelsen, länsstyrelserna i länen, mödrahjälpnämnderna, socialvårdskommittén, Stockholms stads barnavårdsnämnd, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

Departementschefen.

Socialstyrelsens förslag har, under hänsynstagande till däröver avgivna yttranden samt vad i övrigt förekommit, varit föremål för överarbetning inom socialdepartementet. På grund av den långt framskridna tiden anser jag mig emellertid, med hänsyn till ämnets vidlyftighet, icke böra föreslå, att förslag till ändrade grunder beträffande mödrahjälpen nu skall föreläggas riksdagen, utan inskränker mig till en beräkning av anslagsbehovet för nästa budgetår.

De verkliga utgifterna under anslaget till mödrahjälp i form av understöd utan återbetalningsskyldighet, vilka utgifter, såsom förut nämnts, under budgetåret 1938/39 uppgått till 8,691,633 kronor, hava för de tre första kvartalen av innevarande budgetår uppgått till 5,565,999 kronor. Av sistnämnda summa faller ett belopp av 4,072,119 kronor å tiden 1 juli—31 december 1939 samt ett belopp av 1,493,880 kronor å tiden 1 januari—31 mars 1940. De understöd från anslaget, som *beslutats* under nyssnämnda tre kvartal, hava tillhopa uppgått till 5,712,795 kronor, därav 4,071,019 kronor under tiden 1 juli—31 december 1939 och 1,641,776 kronor under tiden 1 januari—31 mars 1940. Av dessa siffror synes en påtaglig tendens till nedgång i utgifterna kunna utläsas, förmodligen främst beroende på en under senaste tiden skärpt behovsprövning från mödrahjälpsnämndernas sida. Det synes vidare sannolikt, att antalet barnbördsfall, som under de senaste åren varit osedvanligt stort, under rådande förhållanden kommer att något nedgå. Därest så blir fallet, medför detta givetvis en minskning av ifrågavarande utgifter. Å andra sidan är det troligt, att behov av understöd från anslaget kommer att föreligga i ett — relativt sett — större antal fall än tidigare. På grund av sistnämnda omständighet skulle man hava att räkna med en ökad anslagsbelastning. För min del håller jag före, att tendensen till utgiftsökning kommer att i stort sett uppväga tendensen till utgiftsminskning. Anslaget synes mig därför kunna för nästa budgetår i huvudsak beräknas med ledning av de beslutade utgifterna under tidsperioden 1 januari—31 mars 1940. Vid sådant förhållande torde anslaget böra upptagas till 6,500,000 kronor.

Vad angår anslaget till avsättning till fonden för lån till mödrahjälp lärer detsamma — med hänsyn till den låga belastningssiffran för budgetåret 1938/39 och då anledning saknas att räkna med stigande utgifter för ändamålet — kunna för nästa budgetår nedsättas till 120,000 kronor.

Moderskapspenningen.

Gällande författningsbestämmelser.

Jämlikt förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning skall av statsmedel utgå moderskapspenning med ett belopp av 75 kronor till kvinna, som till lindrande av de med barnsbörd förenade kostnader är i behov därav. Sådant behov skall, där ej särskilda omständigheter till annat föranleda, anses föreligga, om för kvinnan eller, där hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst 3,000 kronor. Rätten till moderskapspenning prövas och moderskapspenning utbetalas av centralsjukkassan för den ort, där kvinnan är bosatt, eller, efter överenskommelse med centralsjukkassan, av vederbörande lokalsjukkassa. Ersättning för utgivna moderskapspenningar äger centralsjukkassan att månadsvis utbetomma av tillsynsmyndigheten för erkända sjukkassor, d. v. s. pensionsstyrelsen.

Beviljat anslag m. m.

Anslaget till moderskapspenning är för budgetåret 1939/40 upptaget till 4,700,000 kronor. I skrivelse den 31 augusti 1939 har pensionsstyrelsen hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår beräknas till 4,500,000 kronor.

Verkställda utredningar m. m.

I den av särskild utredningsman inom finansdepartementet under hösten 1939 upprättade, förut omförmälda *promemorian* anfördes, att av olika förekommande slag av moderskapshjälp den hjälp, som lämnades i form av moderskapspenning, i jämförelsevis ringa mån syntes vara anpassad efter behovsprincipen samt att därför moderskapspenningen syntes kunna ifrågakomma till indragning.

Med anledning härav uttalades i den jämväl förut omnämnda, inom socialdepartementet upprättade och vid besparingspropositionen såsom bilaga 3 fogade *promemorian*, att förslaget att indraga förevarande hjälpform icke syntes kunna tillrådas men att det däremot borde övervägas att genomföra en viss skärpning av villkoren för erhållande av moderskapspenning på så sätt, att inkomstgränsen sattes något lägre än för närvarande. Det erinrades i *promemorian*, att de bestämmelser rörande det beskattningsbara beloppet, vilka gällde vid utfärdandet av förordningen om moderskapspenning, ändrats genom förordning den 17 juni 1938 (nr 369) angående ändring i vissa delar av förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt och att ändringarna innebure, att för familjer med barn medgivits väsentligt större ortsavdrag än tidigare. Det syntes böra undersökas, huruvida icke inkomstgränsen borde fixeras så, att allenast de grupper, som åsyftats vid tillkomsten av 1937 års förordning, bleve bidragsberättigade.

De i socialdepartementets *promemoria* sålunda gjorda uttalandena föranledde icke någon erinran av 1939/40 års *urtima riksdag*.

I 1940 års *statsverksproposition* anfördes, att den undersökning, som avsetts i *promemorian*, syntes böra utan dröjsmål komma till stånd.

Riksdagens revisorer förklarade sig i sin år 1939 avgivna berättelse, i sammanhang med behandlingen av frågan om anslagen till mödrahjälp, hava uppmärksammat, att mödrahjälpmedel i »högst betydande omfattning» använts till förlossningskostnader och barnets första utrustning, ett förhållande, som de funno berättiga till antagandet, att moderskapspenningen ofta icke använts för dessa ändamål, vilka den likväl vore avsedd att i första hand tillgodose. Revisorerna ifrågasatte därför, om man icke, för att vinna kontroll över moderskapspenningens användning och därjämte uppnå att densamma närmare anpassades efter behovsprincipen, borde inarbeta denna hjälpform i mödrahjälp.

Det av revisorerna sålunda anmärkta förhållandet vitsordas av mödrahjälpnämnderna i deras över revisorernas uttalande avgivna yttranden. Flertalet hörda myndigheter förklara sig icke hava något att erinra mot eller, såsom statskontoret, tillstyrka bestämt förslaget att inarbeta moderskapspenningen i mödrahjälp. Socialstyrelsen avstyrker däremot nämnda förslag.

Riksdagens revisorers nyss omnämnda uttalanden beträffande moderskapspenningen hava upptagits till behandling jämväl av *socialstyrelsen* i den förut omförmälda skrivelsen den 1 april 1940. I pensionsstyrelsens däröver avgivna yttrande har förslag framlagts till ändring av förordningen om moderskapspenning.

Den undersökning, varom i årets statsverksproposition var fråga, har numera verkställt inom socialdepartementet. Resultatet därav har framlagts i *en den 10 maj 1940 dagtecknad promemoria* med beräkningar angående verkningarna av ortsavdragsreformen och den i anledning därav ifrågasatta sänkningen av inkomstgränsen vid moderskapspenningen. Efter en redogörelse för de förut gällande och de från och med den 1 januari 1939 införda ortsavdragen samt efter erinran om att den högsta inkomstgräns, vid vilken behov av moderskapspenning presumerats föreligga, i förordningen därom faststälts till ett beskattningsbart belopp av 3,000 kronor, anföres i promemorian:

Genom ortsavdragsreformen har denna inkomstgräns förskjutits. Om ortsavdragen höjas, medför detta givetvis, att det beskattningsbara belopp, som svarar mot en viss inkomst, minskas. Då reformen för alla utom ensamstående innebar en höjning av ortsavdragen, kommo därigenom inkomster, som tidigare legat över den i förordningen angivna gränsen att ligga under. Om man önskar neutralisera verkningarna av ortsavdragsreformen, har man att först klargöra de faktiska förskjutningar av denna inkomstgräns, som reformen medförde. Dessa växlade betydligt för olika familjetyper och även för olika ortsggrupper. Om man som beteckning för inkomstens storlek använder det taxerade beloppet, belysas förskjutningarna enklast genom att fastställa vilka taxerade belopp, som före och efter reformen svarade mot den i förordningen om moderskapspenning angivna inkomstgränsen, 3,000 kronors beskattningsbart belopp.

En dylik beräkning har för de praktiska fallen, familjer med intill tre barn — barnkullar med fler barn äro ju rätt fåtaliga — gjorts i efterföljande tabell.

Mot 3,000 kronors beskattningsbart belopp svara nu, respektive svarade före ortsavdragsreformen de nedan angivna taxerade beloppen för olika familjetyper inom skilda ortsggrupper:

		O r t s g r u p p				
		I	II	III	IV	V
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Ensamstående	Nu	3,900	3,960	4,020	4,080	4,140
	Förut	4,020	4,140	4,260	4,380	4,500
	Ändring	— 120	— 180	— 240	— 300	— 360
Makar utan barn	Nu	4,800	4,920	5,040	5,160	5,280
	Förut	4,500	4,620	4,800	4,920	5,100
	Ändring	+ 300	+ 300	+ 240	+ 240	+ 180
Makar med ett barn ..	Nu	5,490	5,670	5,850	6,030	6,210
	Förut	4,980	5,100	5,340	5,460	5,700
	Ändring	+ 510	+ 570	+ 510	+ 570	+ 510
Makar med två barn ..	Nu	6,180	6,420	6,660	6,900	7,140
	Förut	5,460	5,580	5,880	6,000	6,300
	Ändring	+ 720	+ 840	+ 780	+ 900	+ 840
Makar med tre barn ..	Nu	7,230	7,560	7,890	8,220	8,550
	Förut	5,940	6,060	6,420	6,540	6,900
	Ändring	+ 1,290	+ 1,500	+ 1,470	+ 1,680	+ 1,650

Den lämpliga sänkningen av den i förordningen om moderskapspenning angivna inkomstgränsen måste med hänsyn till ortsavdragsreformens helt olika verkningar för olika familjetyper bestämmas genom ett val, om gränsen fortfarande skall bestämmas enhetligt. Det beror sålunda på för vilken familjetyper man vill återställa den ursprungliga inkomstgränsen. Praktiskt taget torde valet stå mellan återställande av status quo för makar utan barn, alltså en sänkning på 200 à 300 kronor, eller för makar med ett barn, alltså en sänkning på cirka 500 kronor. Om de sammanlagda kostnaderna för moderskapspenningen någotsånär skola återställas till belopp, svarande mot den ursprungliga inkomstgränsen, synes det förstnämnda alternativet icke vara att reflektera på. Med en så ringa sänkning av inkomstgränsen skulle besparingen icke förslå mycket mot den ökade kostnaden genom de kvarstående höjningarna för samtliga familjetyper med barn.

En sänkning av gränsen från 3,000 till 2,500 kronor beskattningsbart belopp skulle medföra, att läget för makar med ett barn återställdes till praktiskt taget samma läge som vid författningens tillkomst. För makar med större antal barn skulle åtgärden betyda, att gränsen fortfarande läge högre än det ursprungliga inkomstläget, exempelvis för makar med två barn mellan 220 och 400 kronor högre och för makar med tre barn mellan 790 och 1,180 kronor högre.

Denna kvarstående höjning kunde synas motivera en gränssänkning med ännu större belopp än 500 kronor. För makar utan barn och för ensamstående medför emellertid 500-kronorssänkningen en avsevärd försämring jämfört med den ursprungliga gränsen. Denna sänkes för makar utan barn med mellan 320 kronor (i ortsgrupp V) och 200 kronor (ortsgrupp I). För ensamstående innefattade redan ortsavdragsreformen en sänkning av inkomstgränsen med mellan 360 kronor (i ortsgrupp V) och 120 kronor (i ortsgrupp I) under den ursprungliga gränsen. Genom en ytterligare sänkning med 500 kronor kommer för denna grupp den högsta taxerade inkomst, vid vilken behov av moderskapspenning presumeras föreligga, att nedgå i Stockholm från ursprungligen 4,500 kronor till 3,640 kronor, eller med närmare 20 procent, och å billigaste ort från ursprungligen 4,020 kronor till 3,400 kronor, eller med ungefär 15 procent.

Nyss angivna förskjutningar avse de nominella förändringarna i inkomstläget. Om man utgår ifrån att den ursprungliga inkomstgränsen fixerats med tanke på ett visst realinkomstläge, som borde bibehållas, och tar levnadskostnadsstegringen sedan 1937 i beaktande, bli övervägandena helt andra. Till och med den betydande, genom ortsavdragsreformen tillkomna nominella höjningen av inkomstgränsen för makar med två barn erfordras ungefärligen för att uppväga penningvärdeförsämringen till dato. För mindre familjer och ännu mera för ensamstående föreligger redan nu en reell, icke obetydlig sänkning av inkomstgränsen. Vad slutligen angår den reella höjning, som faktiskt föreligger för familjer med mer än två barn, kan den statsfinansiellt knappast ha någon betydelse.

Sedd mot bakgrunden av levnadskostnadsförändringarna innebär en nominell sänkning av gränsen med 500 kronor i nuvarande läge en reell sänkning av den ursprungliga inkomstgränsen för samtliga familjer med mindre än tre barn. För ensamstående innebär den en sänkning av realinkomstgränsen med i runt tal en tredjedel.

Den sannolika kostnadsminskningen för staten av en sänkning av inkomstgränsen från 3,000 till 2,500 kronor kan beräknas endast tämligen approximativt. Med utgångspunkt från uppgifterna vid 1935/36 års partiella folkräkning rörande inkomstfördelningen kan man utgå från att om-

kring 2 procent av de taxerades antal skola befinna sig i inkomstskiktet mellan 2,500 och 3,000 kronors beskattningsbart belopp. Om man då helt grovt räknar med att högst 2 procent av den nuvarande totalkostnaden för moderskapspenningen skulle bortfalla genom sänkningen, torde man vara på den säkra sidan. Årskostnaden för moderskapspenningen enligt nuvarande regler vet man emellertid ej heller exakt. För budgetåret 1938/39 var belastningen å anslaget 4,962,816 kronor. Moderskapspenningen utgick emellertid då fortfarande med hänsyn till ett beskattningsbart belopp av 3,000 kronor beräknat enligt de äldre ortsavdragsreglerna. För nu löpande budgetår föreligga belastningssiffror endast för de tre första kvartalen. Enligt meddelande från riksräkenskapsverket uppgår kostnaden för denna tid till 3,791,580 kronor. Om man antager samma födelsefrekvens under innevarande kvartal som under den föregående delen av budgetåret, kan årsbelastningen beräknas till 5,055,000 kronor. Om födelsefrekvensen antages oförändrad under nästa budgetår och högst 2 procent av mödrarna bortfalla genom sänkningen av den högsta inkomstgränsen med 500 kronor, skulle sålunda kostnadsminskningen uppgå till omkring 100,000 kronor.

Departementschefen.

Av den i ärendet förebragta utredningen synes mig framgå, att man under normala förhållanden haft goda skäl att avvisa tanken på en sänkning av den i förordningen om moderskapspenning fastställda behovsgränsen — ett beskattningsbart belopp av 3,000 kronor. Det statsfinansiella läget tvingar emellertid nu till en åtstramning, där en sådan kan vidtagas utan att försämra villkoren för de mest behövande. En sådan försämring inträder ej heller — med hänsyn till läget år 1937 och om man bortser från de förändringar, som föranletts av levnadskostnadernas stegring — om en sänkning av nyss omnämnda behovsgräns från 3,000 till 2,500 kronor genomföres. Det är, under nyssnämnda förutsättningar, i själva verket endast de barnfattiga ur förhållandevis välställda befolkningsslager, som drabbas av en sådan åtgärd. Ytterligare sänkning anser jag däremot med hänsyn bland annat till levnadskostnadernas stegring icke rimlig. Den ifrågasatta åtgärden föranleder ändring i 3 § förordningen om moderskapspenning. Förslag till förordning härom har upprättats inom socialdepartementet. Sistnämnda förordning torde böra träda i kraft den 1 juli 1940. Har barnsörden ägt rum före nämnda dag, synas dock nu gällande bestämmelser böra tillämpas.

Anslaget till moderskapspenning synes, med utgångspunkt från kostnaderna för sistförflutna och innevarande budgetår, under förutsättning av oförändrad födelsefrekvens kunna för budgetåret 1940/41 beräknas något överstiga 4,900,000 kronor. Som jag i det föregående berört, kan man dock antaga, att födelsefrekvensen under nuvarande krisförhållanden skall visa en något sjunkande tendens. I följd därav torde en ytterligare nedsättning av anslaget vara motiverad. Jag förordar därför, att detsamma upptages till 4,500,000 kronor eller till samma belopp, vartill anslaget preliminärt uppskattats i årets statsverksproposition.

Under åberopande av vad förut anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3 § förordningen den 11 juni 1937 (nr 338) om moderskapspenning,

dels ock för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Mödrahjälp i form av understöd utan återbetalnings-skyldighet m. m.* ett *förslagsanslag* av ..... kronor 6,500,000;

b) till *Avsättning till fonden för lån till mödrahjälp* ett *förslagsanslag* av ..... kronor 120,000; samt

c) till *Moderskapspenning* ett *förslagsanslag* av ..... kronor 4,500,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.
